

PIELPAJÄRVEN KIRKKO, Inari

Työkertomus ajalta 26.6. - 21.7.1989

Kaisu Siika-aho

PIELPAJÄRVEN KIRKKO

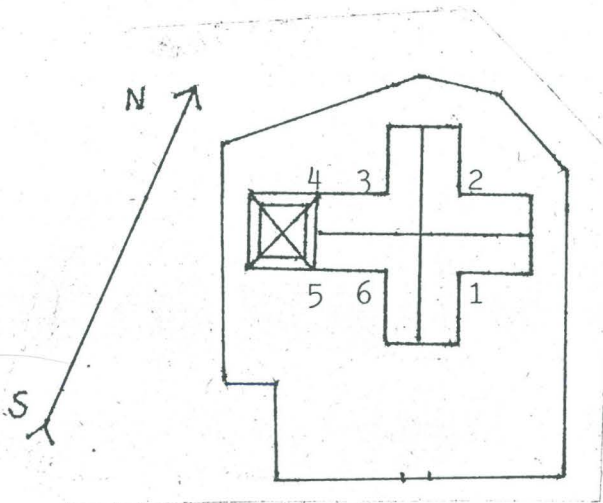
Työkertomus ajalta 26.6.-21.7.1989

Neljän viikon aikana tutkin Pielpajärven kirkon rakenteita mahdollisia myöhempiä korjauksia silmällä pitäen ja tein korjauksia lähinnä ikkunanpuitteisiin. Seuraavassa kerron huomioitani ja tarkemmin tekemistäni korjaustöistä.

Sadevesien ohjaus

Kirkko on rakennettu kivikkoiselle maalle, joka viettää etelään päin. Niinpä sadevedet ohjautuvat nykyisellään kirkon pohjoispuolella kirkon alle ja eteläpuolella pois päin kirkosta.

Nykyisellään kirkkorakennuksessa ei ole sadevesille juoksuputkia tai sadevesiastioita. Roiskevedet ovat vahingoittaneet nurkkien vuorilaudoitusta ja alimpia hirsikertoja. Nurkkien 1 ja 5 (piirros 1) sadevedet voitaisiin ohjata seinävieriltä pintaojien avulla. Muiden nurkkien kohdalla olisi tyytyminen joko sadevesiastioihin tai kivikaivon rakentamiseen. Ne olisivat myös ympäristöystävällisiä vaihtoehtoja, sillä louhikkoisessa maassa kaikki kaivaminen aiheuttaa suuria muutoksia kirkon lähiympäristöön.

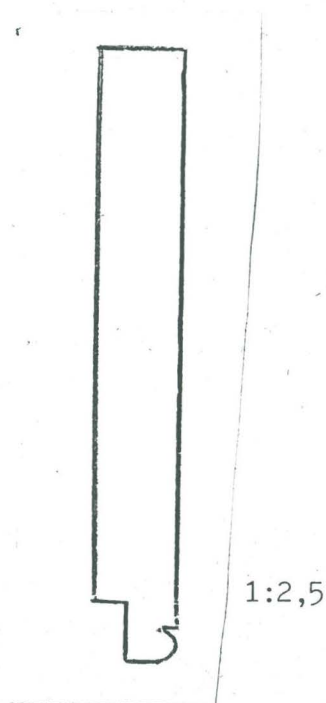
Piirros 1. Sadevesien ohjaus

Kellotapulien katon ja kirkon seinän välissä kulkee peltirännit. Ne ohjaavat kellotapulien katolta tulevat sadevedet suoraan kirkon nurkan suojalaudotukselle. Ränniä voisi jatkaa reilusti yli räystäiden. Jatko-osan voisi tehdä tervatusta puusta siten, että peltinen osa jäisi näkymättömiin.

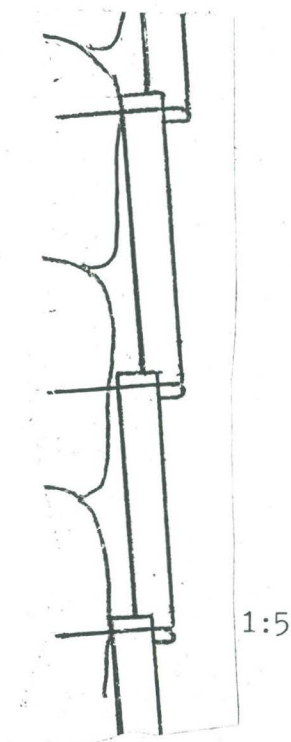
Vuorilaudoitus

Kirkon vuorilaudoitus on leveää vaakalautaa. Lautojen paksuus on noin 28 mm, leveys vaihtelee (180-250mm). Laudat on limitetty noin 15-20 mm. Alkuperäisiä profiloituja lautoja (piirros 2) on ludoituksen alaosassa paikoin uusituyksinkertaisimmilla laudoilla.

Laudoitus on kiinnitetty hirsiseinään limityksen kohdalta nautoilla. (piirros 3) Naulat ovat noin 10 cm pitkiä; ne ovat laudassa noin 75 cm:n välein.

Piirros 2. Vuorilauta

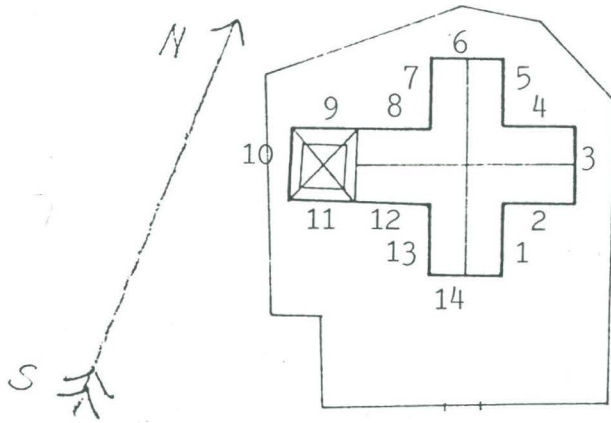
Piirros 3. Ludoituksen kiinnitys

Etelän puoleinen ludoitus on sään kuluttamaa eikä siinä juuri erotuludoituksen profilointi; pohjoispuolella sen näkee selvästi.

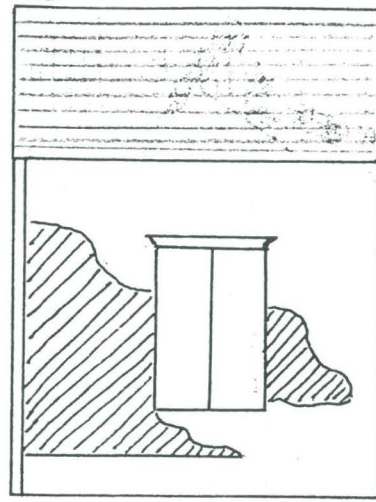
Yleisin ongelma vuorauksessa on päällimmäisen laudan halkeaminen nautojen kohdalta. Tällöin lauta ei enää suojaa seinää liitoksen kohdalta ja laudan kiinnitys jää ylemmän naulan varaan.

Vuoriludoituksen korjattavat kohdat

Suurimmalta osin vuoriludoitus on hyväkuntoista. Ongelmallisin seinä on itäpuolen seinä 1 (piirros 4). Seinän kaksi alinta vuorilautaa on vaihdettu ilmeisesti kengityksen yhteydessä. Nurkan läheltä useimpien vuorilautojen pontit ovat haljenneet nularivin kohdalta. Lautojen rikkoutumista on edesauttanut katolta tuleva sadevesi. Ainakin 3. ja 8. vuorilauta (alhaalta las- kien) tarvitsevat paikkausta.

Piiros 4. Seinien numerointi

Piiros 5. Jäkälöitynyt seinä 4

Pohjoispuolella (seinä 4) seiä on osittain jäkälän peitossa (piiros 5). Myös seinän 8 toiseksi ja kolmanneksi alimmat vuorilaudat ovat jäkälöityneet. Jäkälä on kasvi, joka ottaa ravintonsa ilmasta eikä siten vahingoita seinää. Punamulta on säilynyt seinän vuorilaudoituksessa jäkälän alla, vaikka se muualta on melkein kokonaan kulunut pois. Nurkkien suojalautojen alapäävät ovat paikoin haprastuneita, mutta ne täyttävät vielä tehtävänsä nurkkien suojana.

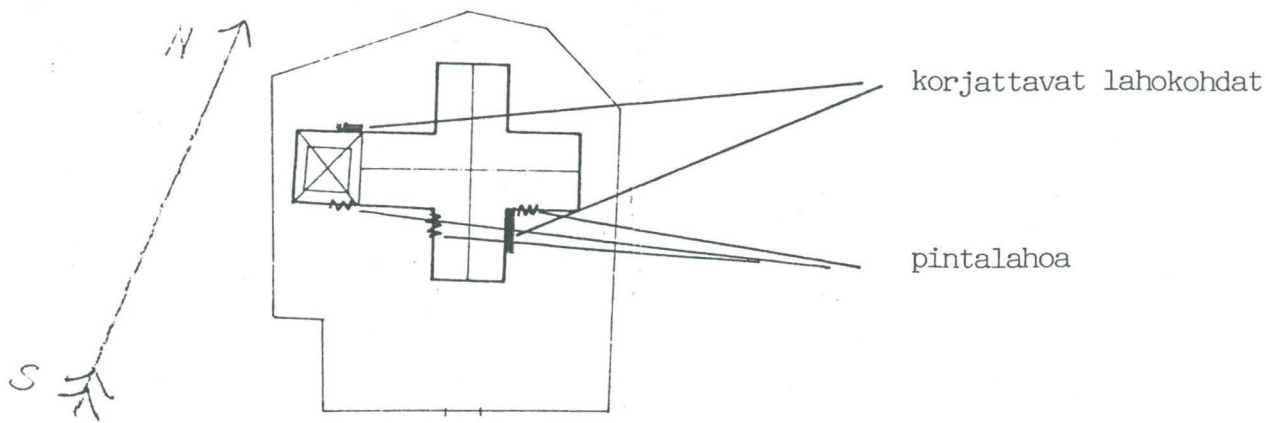
Rakennuksen alusrakenteet

Kirkon lattian alusrakenteita ei päässyt tutkimaan rakennuksen alle. Alusta on kivikkoista maata jawaikutti hyvin tuuletetulta ja kuivalta. Mitään lahovaurioita ei näkynyt taskulampputarkastelun perusteella.

Ulkoseinien alimmat hirret ovat kivien päällä paikoin hyvin lähellä maata. Näin on etenkin seinien 4 ja 12 kohdalla.

Seinän 1 alimmassa hirressä on kuivalahoa noin 2,8 m sisänurkasta lähtien. Hirsi kantaa vielä, mutta tarvitsisi paikkausta. Lahon osuus puusta kasvaa sisänurkkaa lähetessä. Myös kellotapulien pohjoispuolisen seinän alin hirsi kaipaa korjausta (seinä 9). Kuivalahoa on noin 90 cm kirkonpuoleisesta nurkasta lähtien.

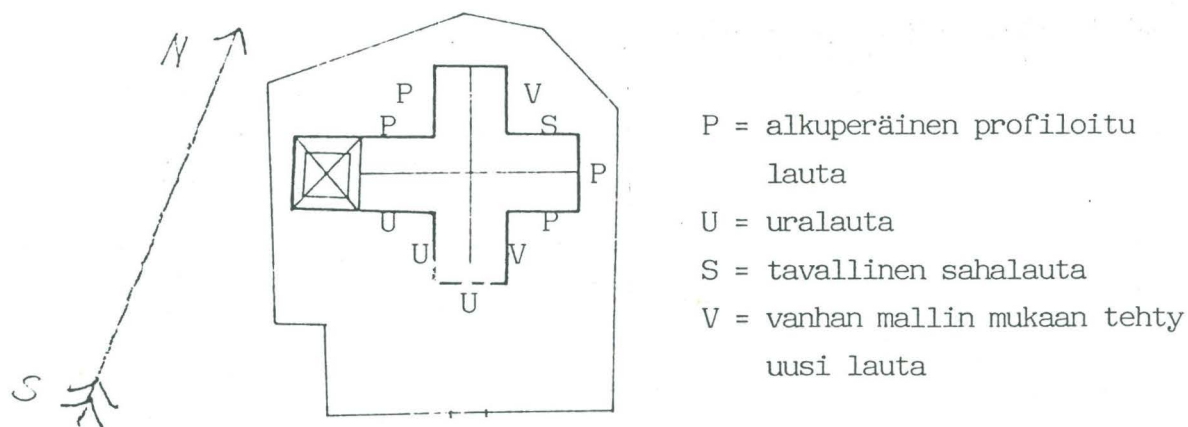
Pintalahoa on myös seinän 2 alahirressä sisänurkan puoleisessa päässä, seinässä 11 kellotapulien oven ja kirkkorakennuksen välillä sekä seinän 13 alahirressä. Nämä kohdat eivät tarvitse välttämättä korjausta, mutta kertovat mitä vapaasti roiskivat sadevedet saavat aikaan. (Lahokohdat: piiros 6)

Piirros 6. Lahokohdat alusrakenteissa

Ikkunat

Ikkunat ovat kauttaaltaan hyväkuntoisia, tosin maalin tarpeessa. Aiemmin tehdyistä korjauksista näkyi lähinnä ikkunoiden yläpuolisten koristeolistojen päällä olevien tippalistojen uusimiset ja lasien vaihto. Tippalistoja oli uusittu käyttäen sahalautaa tai lautakatoissa käytettävää uralautaa (piirros 7). Tällä kertaa korjattiin tippalistojen ja lasien vaihdon lisäksi myös ikkunanpuitteita.

Piirros 7. Ikkunoiden koristeosien tippalistat

Ikkunaluukut

Ikkunoiden luukut on tehty ponttilaudasta ja höyläämättömästä puusta. Niitä ei ole pintakäsitelty. Rakenteestaan johtuen ne ovat vääntyilleet etteivät ne sulkeudu kunnolla. Pahiten ovat vääntyilleet seinien 5, 12 ja 13 ikkunoiden luukut.

Luukkujen kiinni pitämiseksi on ikkuhoihin laitettu puolat, joilla luukut voi lukita sisältä päin. Ulkopuolella on myös pienet ruostumattomasta teräksestä tehdyt haat. Osa puolista on rikkoutunut, osa kadonnut. Osa ei toimi,

koska luukut ovat niin pahoin vääntyilleet.

Koska kirkko on autiokirkko, antaa seurakunta ohjeeksi kirkossa kävijöille sulkea luukut lähtiessä. Niinpä luukkuja avataan ja suljetaan täysin tarpeettomasti vilkkaimpina turistiaikoinakin. Koska kävijät eivät ole tietoisia luukkujen kaksinkertaisesta lukitussysteemistä, tempovat he usein luukkuja auki ulkoa päin, vaikka ne ovat sisältä lukittu puolalla. Tämä tietysti rasittaa luukkuja.

Jos kiinnityssysteemeistä valitaan toimivampi eli haat, voidaan niiden mallina käyttää kellotapulिन ulko-oven hakaa, joka on tehty ohuesta terästangosta taivutteleamalla (kuva 1).

Ikkunaluukkujen rakenne on kuvattu liitteessä 1-2. (Myös kuvat 2-6)

Kellotapulिन "aurinkoluukut" (kuvat 22-23)

Kellotapulिन luukut ovat huonokuntoisia ja kaipaavat korjausta. Ne ovat nykyisellään kovassa kulutuksessa, kun kirkossa vierailevat nostavat ne usein pois paikoiltaan.

Sisäosat

Kirkon sisäpuolella on tehty korjauksia oviin ja ikkunoihin. Uudet puosat ovat maalaamattomia.

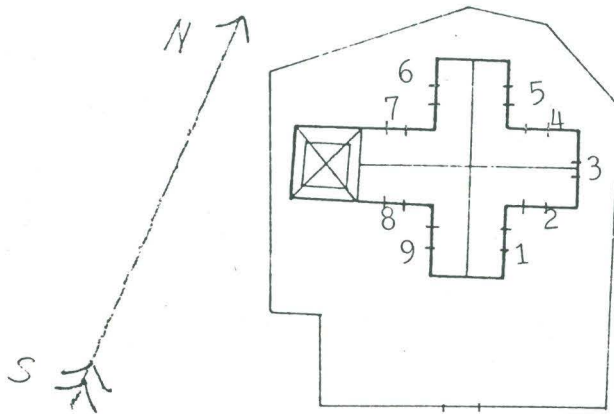
Länsisiiven ensimmäisen penkkirivin virsikirjatelineestä puuttuu puulista (kuva 29).

Tehdyt korjaustyöt

Ikkunat

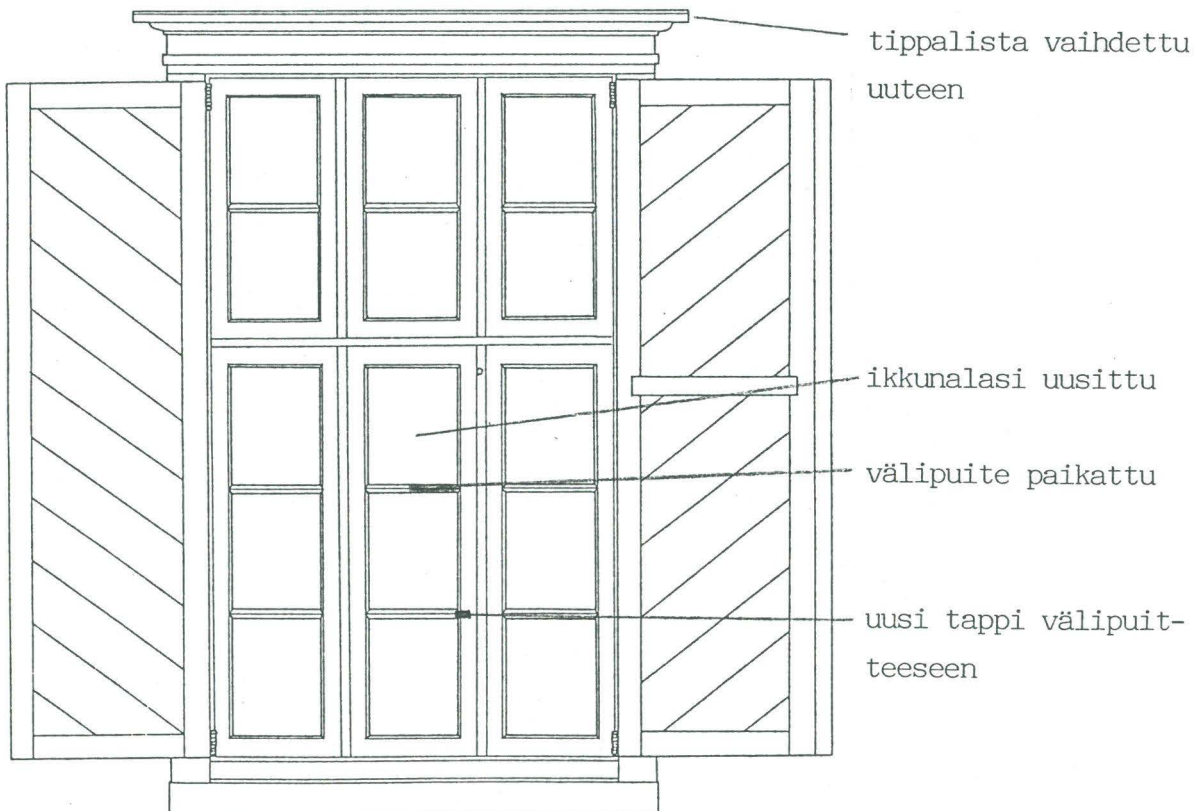
Korjaustöitä tehdessäni käytin vedenkestävää Kiilto-liimaa. Korjasin vain kohdat, jotka tarvitsivat korjausta toimivuutensa takia.

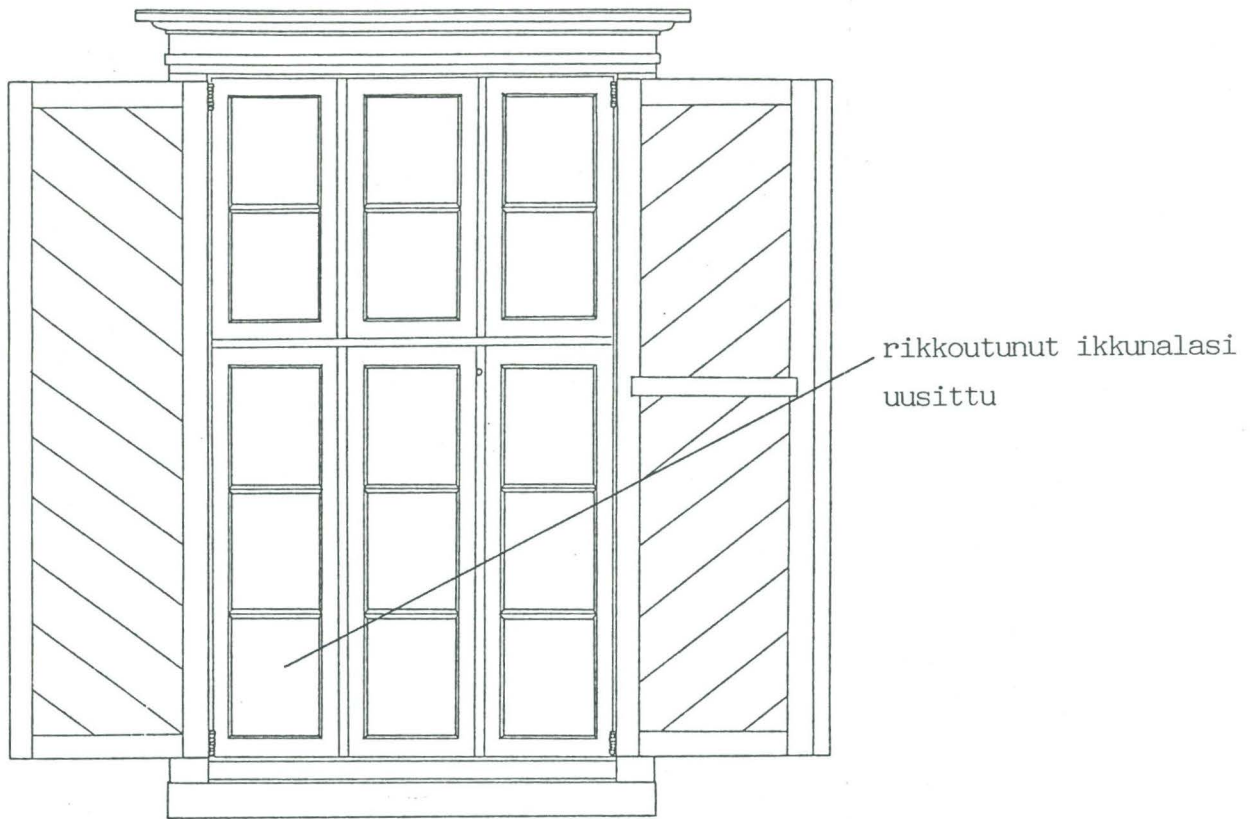
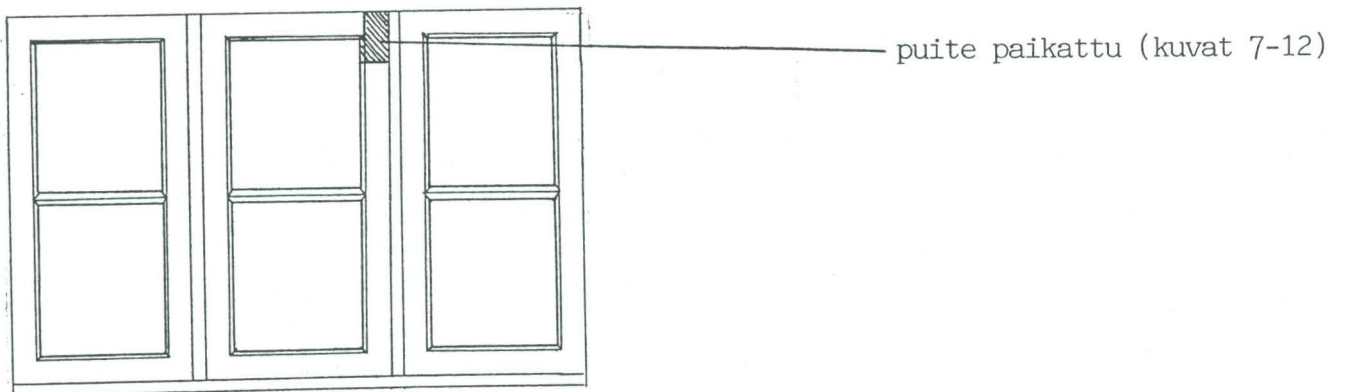
Koristelistojen päällä olevat tippalistasat oli naulattu koristelistoihin kiinni alhaalta päin koristeosien läpi. Naulojen päät oli kotkattu tippalistasojen päälle. Irrotin tippalistasat sahaamalla naulat poikki, jotteivät koristelistat vaurioituisi. Uudet tippalistasat kiinnitin päältä päin naulaamalla.

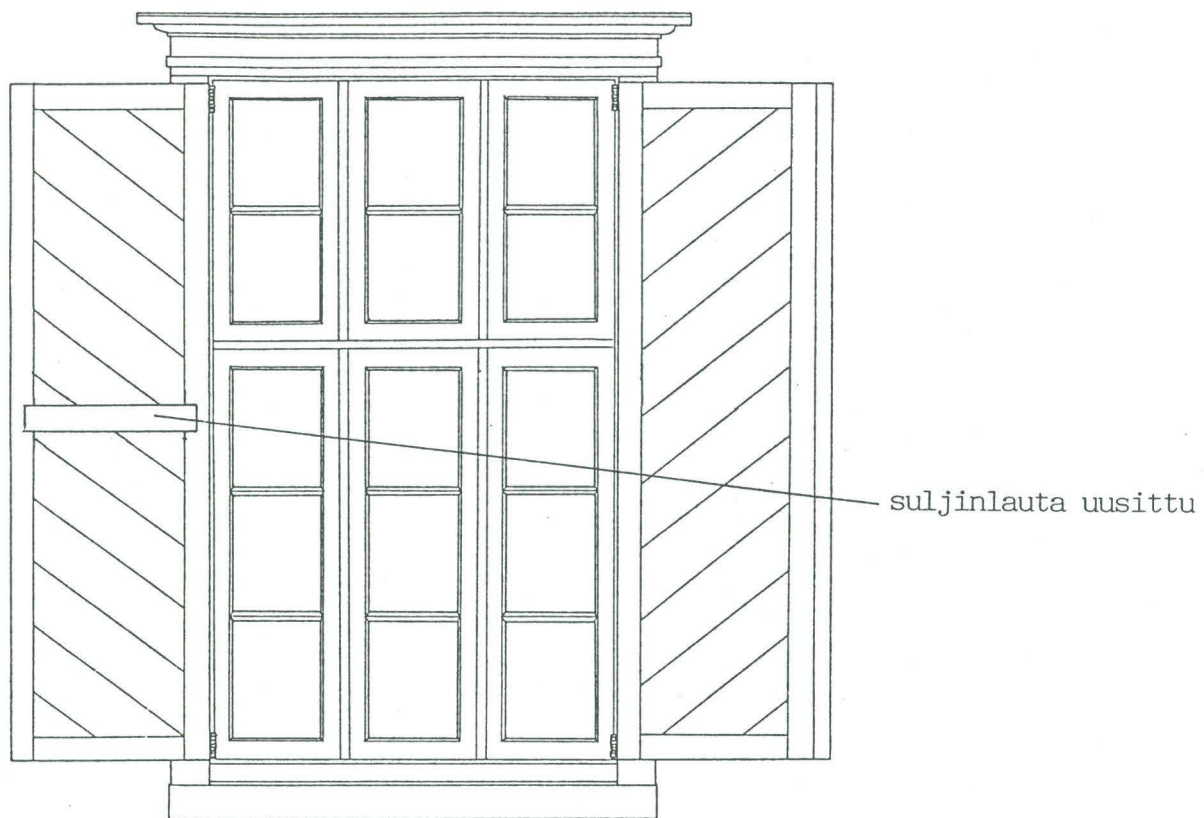
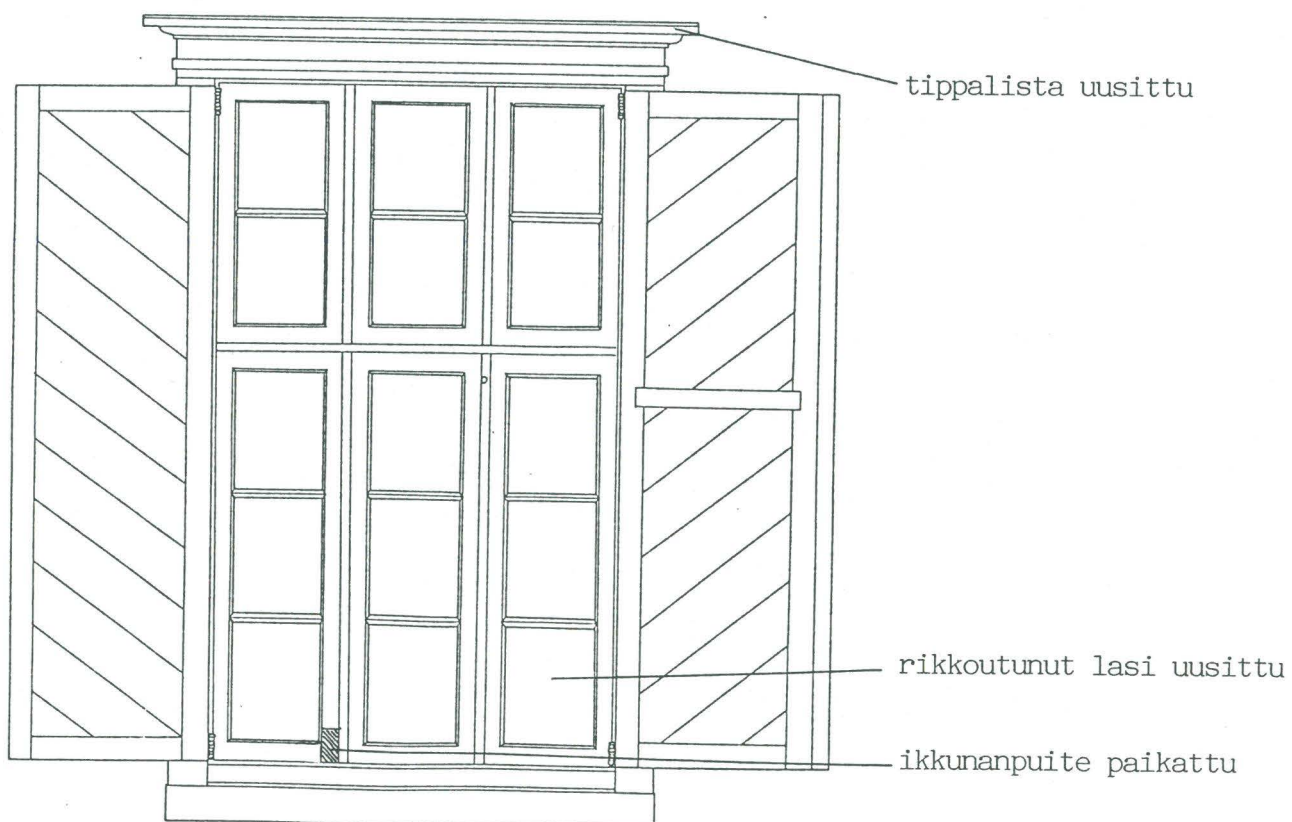

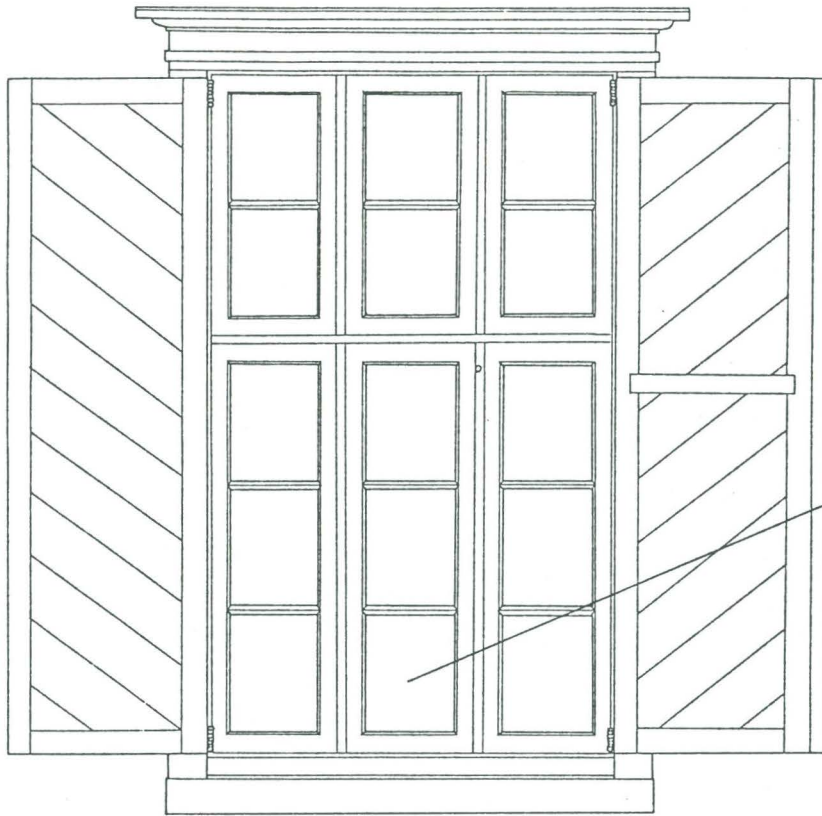
Piirros 9. Ikkunoiden numerointi

Ikkuna 1

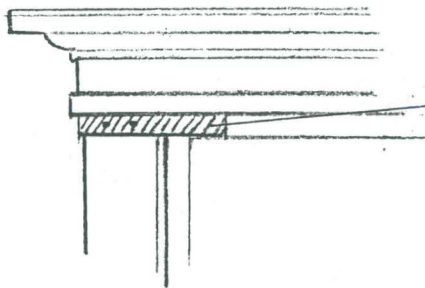

Ikkuna 2Ikkuna 3, sakastin ikkuna

Ikkuna 4Ikkuna 5

Ikkuna 8

rikkoutunut ikkunalasi
vaihdettu uuteen

Pääoven yläpuolella olevan koristelistan korjaus

paikka (kuvat 13-14)

Kellotapuln aurinkomotiiviluukkujen tuet

Tein luukkujen alapuolelle seinään tuet, jotka estävät luukkuja luisumasta alas. Muodoltaan tuet mukailevat luukkujen pystypuiden mallia. Seinästä löytyi myös jälkiä entisistä tukipuista. Tuet on kiinnitetty nauloilla. Kuvissa 15-18 etelän puoleinen luukku, kuvissa 19-21 lännen puoleinen luukku ennen tukien laittamista. Kuvassa 24 eteläisen luukun uusi tuki; kuvissa 25-27 lännen puoleinen luukku tukien laittamisen jälkeen.

Muita toimenpiteitä

Kiinnitin yhden länsisiiven penkkirivin penkinpäätykoristeen uudelleen. Samaan penkkirivistöön tein uuden koristeen rikkoutuneen paikalle. Sitä ei ole pintakäsitelty.

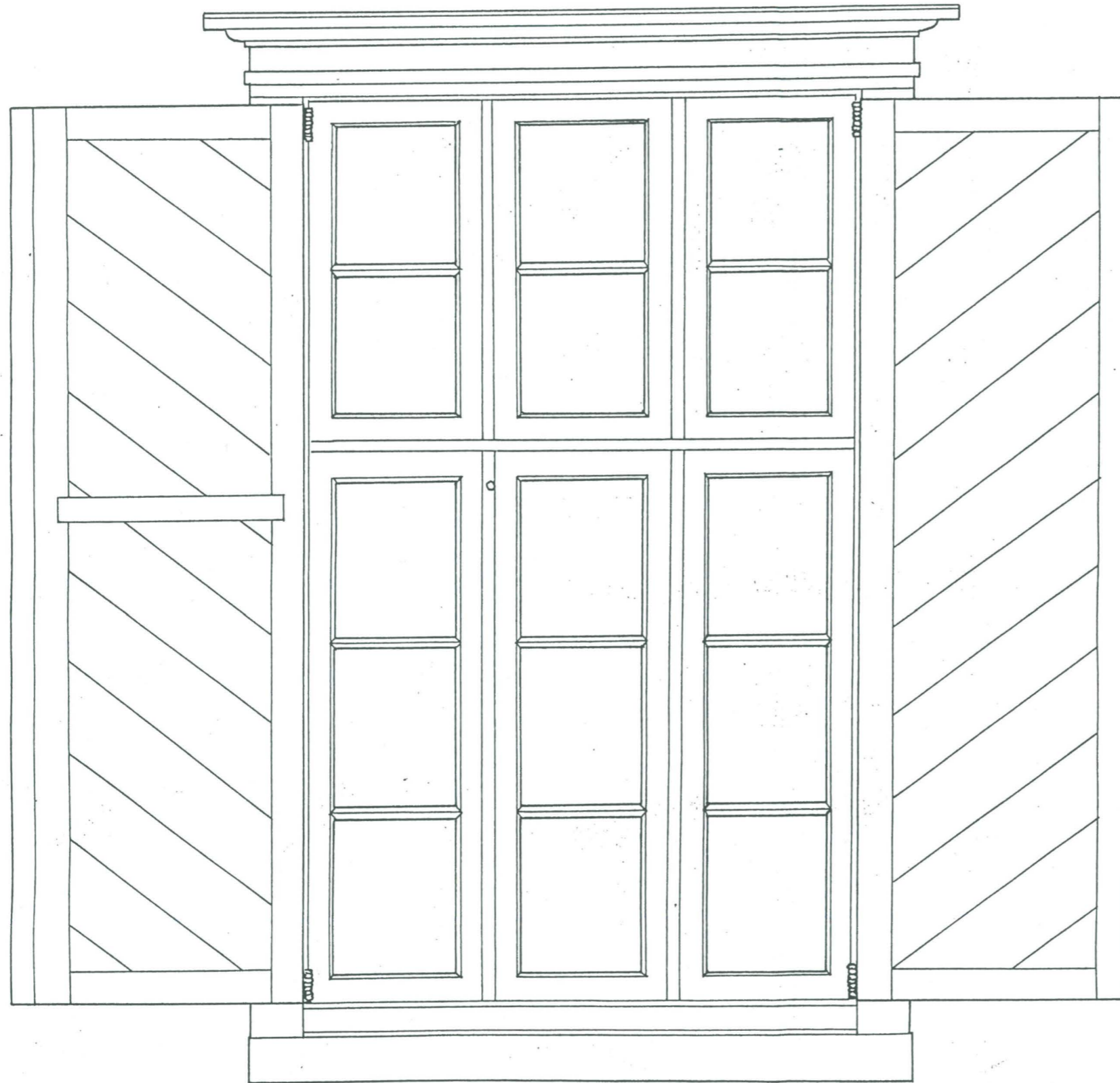
Otin maalinäytteet kellotapuln ulkoseinän yläosasta ja kirkon ulko-ovesta. Kellotapuln ovesta poistin luonnonkäyrän ovenrivan.

Rakennuksesta poistettuja osia pidetään kirkkokentällä olevassa ladossa (kuva 28).

KUVALUETTELO

1. Kellotapulin oven haka
- 2-6. Ikkunaluukut
- 7-12. Sakastin ikkunanpuitteen korjaus
- 13-14. Kirkon ulko-oven verholaudan korjaus
- 15-18. Kellotapulin etelän puoleinen luukku
- 19-21 Kellotapulin lännen puoleinen luukku
- 22-23. Kellotapuli etelästä päin
24. Kellotapulin eteläisen luukun tuki
25. Kellotapulin etelän puoleisen luukun julkisivu
- 26-27 Kellotapulin lännen puoleisen luukun uusi tuki
- 28 Verstaana ja varastona toimiva lato kirkkokentällä
- 29 Länsisiiven kirkonpenkkejä ja virsikirjatelinoitä (puuttuva lista)
- 30-35 Pääsisäänkäynti
- 36-42 Kellotapulin ovi
- 43 Kello

LIITE 1

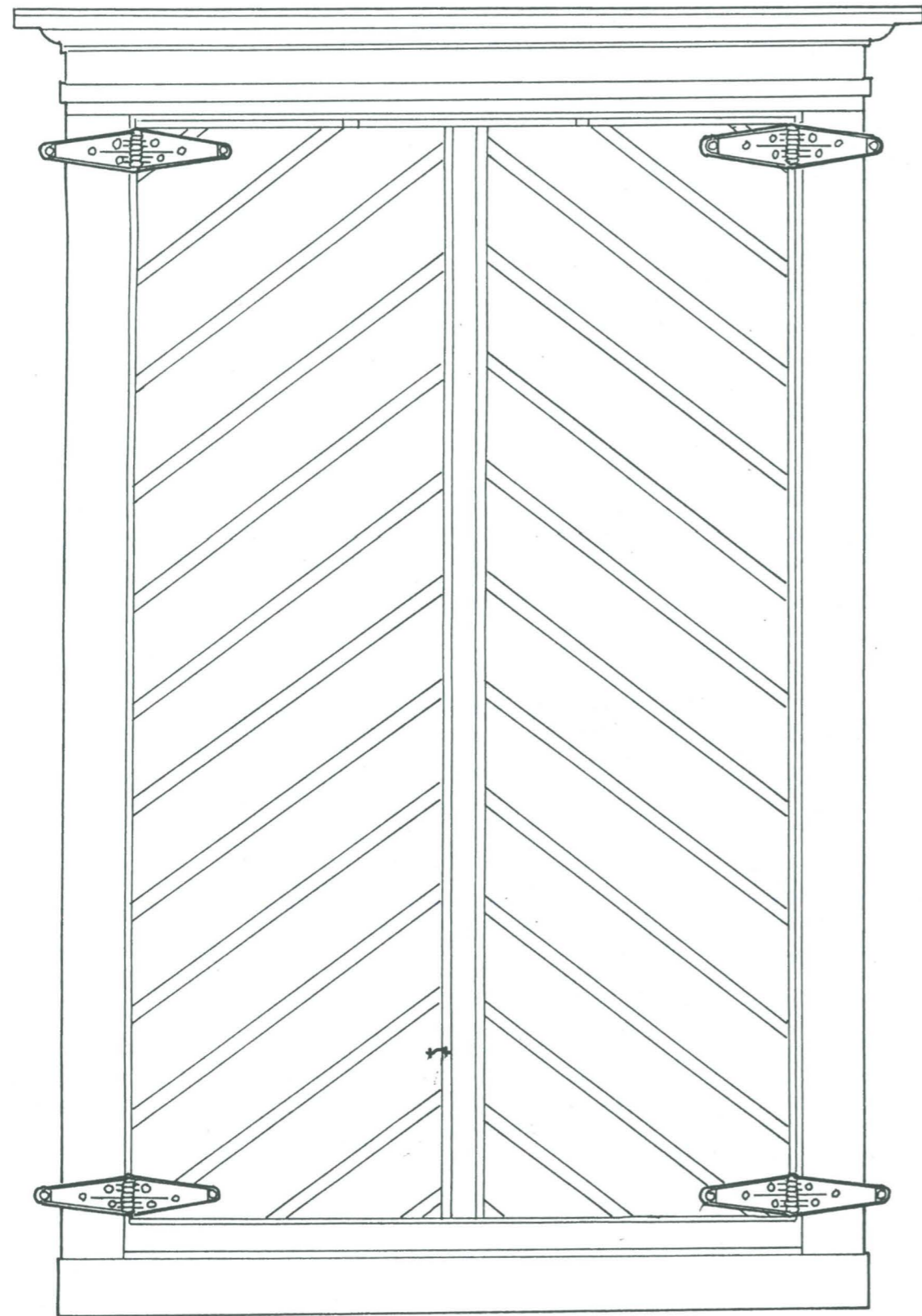

0 10 20 30 40 50 cm
1/10

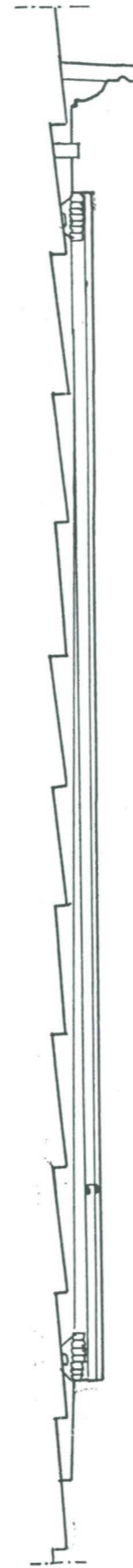
PIELPAJÄRVEN KIRKKO, INARI
Länsisiiven etelän puoleinen ikkuna ja
ikkunaluukut 1/10

Mittasi ja piirsi 21.07. 1989
Kaisu Siika-aho

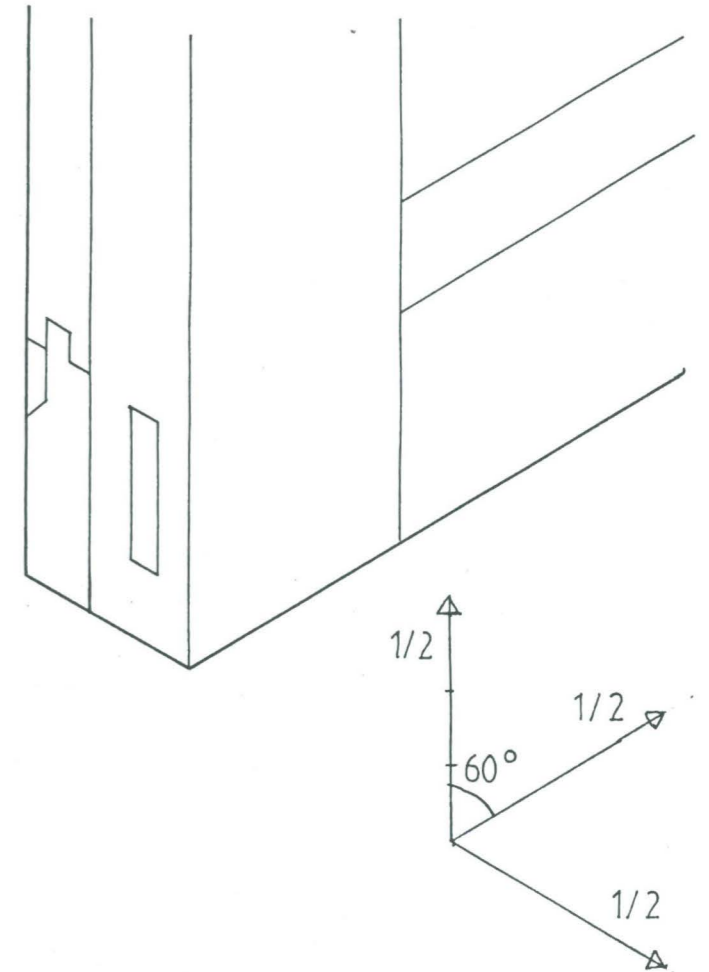
IKKUNALUUKUN RAKENNE

0 10 20 30 40 50 cm
1/10

1/2
0 2 4 6 8 10 cm

PIELPAJÄRVEN KIRKKO, INARI	
Länsisiven etelän puoleinen ikkuna ja	
ikkunaluukut	1/10, 1/2
Mittasi ja piirsi	21.07.1989
Kaisu Siika-aho	